

đunarodni rezultat bio je potpuno ukinuće autarkije te stvaranje nove razine povezanosti među ljudima i državama, što će rezultirati pojavom koju danas zovemo “globalnim selom”. Treće, razvoj industrije i tehnologije dovodi do razvoja suvremene medicine koja drastično mijenja kvalitetu ljudskog života i produljuje mu vijek. Na temelju inovacija u medicini s vremenom se razvija i otpornost na pandemije koje su, poput kuge u srednjem vijeku, znale desetkovati populacije čitavih kontinenata. Međutim, paralelan razvoj drugih tehnologija mijenja i narav ratova, u kojima je više žrtava nego ikad prije.

Pored razvoja Aydon u ljudskoj prošlosti i sadašnjosti vidi nazadovanja i opasnosti. Na jednom mjestu piše: “Nikome tko se bavi poviješću, ne mogu ne upasti u oči sva ona nazadovanja što ih je pretrpio ljudski rod u posljednjih 150 000 godina, kao ni koliko smo osjetljiva stvorenja, i to kako pojedinačno, tako i kao vrsta” (355). Postoje nebrojene prirodne kataklizme koje bi lako mogle uništiti sav postignuti napredak, a čovječanstvo se u posljednjem stoljeću pokazalo kao prijetnja samom sebi. Ipak, Aydon je optimističan kada primjećuje da je prije 100 000 godina ljudski rod imao oko 10 000 jedinki, dok ih danas ima više od 6 milijardi, a vjeruje da bi, uz ponešto sreće, razvoj koji će čovječanstvo postići u narednih sto godina omogućio povjesničarima 22. stoljeća da ispričaju još zanimljiviju priču od njezove.

Stipe Buzar

DIU-Libertas, međunarodno sveučilište

Prikaz

Roger Lipsey Hammarškjöld: A Life

University of Michigan Press, Michigan,
2013, 738 str.

Dag Hammarškjöld, jedan od najistaknutijih glavnih tajnika Ujedinjenih naroda, švedski diplomat, ekonomist i književnik, kojemu je posthumno dodijeljena Nobelova nagrada za mir, od pogibije 1961. nije dobio sustavno obrađenu biografiju ni dublju analizu svoje političke i filozofske misli. To je neshvatljivo, pogotovo kada se uzme u obzir da je čak američki predsjednik John F. Kennedy svojedobno rekao da je Hammarškjöld “najveći državnik našeg stoljeća”. Roger Lipsey, pisac i povjesničar umjetnosti, ispravio je tu svojevrsnu povijesnu “nepravdu” prema velikanu politike mira u 20. stoljeću predstavivši djelo *Hammarškjöld: A Life*, u kojemu na preko 700 stranica opisuje životni put, intelektualni razvoj i političko djelovanje te iznimne ličnosti. Doduše, posljednjih je desetljeća napisano nekoliko zapaženih Hammarškjöldovih biografija, npr. *Courage of Faith* autora Paula Nelsona, *Who Killed Hammarškjöld?* Susan Williams ili *Peace Diplomacy, Global Justice and International Agency* Carstena Stahna i Henninga Melbera; međutim, niti jedna nije uspjela obuhvatiti i predočiti kompleksnost i važnost Hammarškjöldova lika i djela kao što je to učinila Lipseyeva biografija.

Važno je napomenuti da Lipsey kao povjesničar umjetnosti ne daje kritičku politološku analizu ili vrijednosni sud o društveno-povijesnom kontekstu u kojemu je djelovao Hammarskjöld. On, naime, koristi društveno-povijesni kontekst kako bi analizirao razvoj Hammarskjöldove misli i njegovih religioznih ideja, kao načela njegova političkog i diplomatskog djelovanja. Lipsey ne samo da je analizirao zbirku Hammarskjöldovih misli i poezije naslovljenu *Markings (Oznake)* nego je i obradio gotovo cjelokupnu prepisku s njegovim suradnicima i prijateljima, kao i niz neobjavljenih komentara. Ova biografija s pozicije povjesničarske metode poštuje kronologiju, ali to je još uvijek biografija posvećena prvenstveno Hammarskjöldovoj misli, njegovoj vjeri i humanizmu. Time je Lipsey složio jedan mozaik i možda kao ni jedan autor prije njega dao, koliko je to moguće, jedinstvenu predodžbu o kompleksnoj osobi kakva je bila Dag Hammarskjöld.

Lipsey slijedi Hammarskjöldov životni put od stasanja u štokholmskoj akademskoj zajednici 20-ih godina 20. stoljeća, i presudnog utjecaja njegova oca na njegov intelektualni razvoj, do mladog Hammarskjölda, kao studenta Johna M. Keynesa. Nakon studija započinje karijeru u javnoj službi, radeći u ministarstvu za zapošljavanje. Njegov prvi zapaženi uspjeh je proračunska reforma iz 1937. Kao švedski predstavnik za gospodarska pitanja u UN-u Hammarskjöld je 1953. postao glavni tajnik UN-a, i to, sudeći po njegovoj privatnoj prepisci, gotovo slučajno. Međutim, Lipsey je na temelju obrade arhivske građe pokazao da je glavni razlog što je postavljen za glavnog tajnika posljedica kompromisnog dogovora hladnoratovskih

sila, ali i zauzimanje i pozitivne preporuke zamjenika britanskog premijera Anthonya Edena. U konačnici se pokazalo da je Hammarskjöldov pristup poslu i visokoj poziciji koju je zauzeo bilo sve samo ne očekivani ishod njegova izbora kao kompromisnog rješenja.

Upravo u svojoj nezavisnosti od političkih interesa velikih sila Lipsey koncipira biografiju Hammarskjölda na dvije razine: kao duhovnog mislioca i političkog lidera UN-a. U prvom redu treba razumjeti kako je Hammarskjöld shvaćao UN kao instituciju i njezino poslanje u svijetu. To je bila vizija bespogovornog mira. Hammarskjöld sebe nije vidio kao vođu svjetske organizacije ni kao klasičnog državnika, nego kao "posrednika". U tom je kontekstu zanimljiv njegov samoinicijativni odlazak u Kinu 1957. kako bi s premijerom NR Kine Zhou Enlaiem postigao sporazum oko zarobljenih američkih pilota B29, zarobljenih tokom tajvanske krize. Po povratku u New York jedan ga je novinar pitao je li njegov odlazak u Kinu stanovito poniženje jer je on, kao šef svjetske organizacije, morao pregovarati s jednom agresivnom stranom u sukobu na njezinu terenu. Hammarskjöld je odgovorio da ne razumije pitanje jer da on ne predstavlja "jednu stranu u sukobu", nego je iznad sukoba kao takvog, sa samo jednim ciljem: riješiti problem.

Važnost je ove biografije u već spomenutom presjeku razvoja Hammarskjöldovih ideja. Takvim pristupom ne samo da kontekst njegova djelovanja dobiva novo značenje nego čak i predstavlja svojevrsnu podlogu za dublje istraživanje Hammarskjöldove misli, čije bi se djelo moglo kao kanon suvremenog idealizma u međunarodnim odnosima priključiti bogatoj

tradiciji kozmopolitske misli. Konačno, Hammarskjöldov duhovni, gotovo antički pristup shvaćanju politike, koji je sasvim antropološki, čini ga, s obzirom na njegov intelekt i poziciju koju je držao, doslovice modernim Markom Aurelijem. Marko Aurelije u *Mislima* kaže: “Kao građanin imam Rim, kao čovjek imam svijet, što je dobro za moju domovinu, dobro je za čitavo čovječanstvo”; Hammarskjöld pak kaže: “Najbolje što mogu raditi jest boriti se za svoju zemlju, to je moja moralna obaveza kao čovjeka, ja se borim za svoju zemlju braneći tako čitav svijet”. Pažljivijim čitanjem Lipseyeve biografije uviđa se da je Hammarskjöldovo shvaćanje “poniznosti” od središnje važnosti za svaku ideju i djelovanje. On, naime, tvrdi da je “spoznati samoga sebe” moguće samo kroz poniznost, te se tako čovjek suočava i spoznaje svoju supstancu, čime ujedno spoznaje svakog drugog čovjeka. Za Hammarskjölda to je bilo načelo *par excellence* u njegovu diplomatskom i posredničkom djelovanju. Cijeli Hammarskjöldov politički put bio je jedno veliko prepuštanje sudbini (ovdje se Hammarskjöld poziva na Meistera Eckharta u *Oznakama*). On je sebe u najkritičnijim trenutcima, kao što je bila kriza u Kongu (zbog koje je i nesretno stradao u avionskoj nesreći 1961), jednostavno “prepuštao”, te se kao čovjek stavljao u zalag miru.

Knjiga *Hammarskjöld: A Life*, podijeljena u 17 poglavlja, koncizno je napisano djelo koje će poslužiti politolozima, povjesničarima i filozofima, a pristupačan stil pisanja čini ga dostupnim i široj čitalačkoj publici.

Petar Popović

DIU-Libertas, međunarodno sveučilište

Prikaz

Anton Pelinka
i Sieglinde Rosenberg
**Austrijska politika:
Osnove – strukture – trendovi**

University Press – Magistrat izdanja,
Sarajevo; Plejada, Zagreb, 2014, 230 str.

Austrijska politika: Osnove – strukture – trendovi prijevod je trećega aktualiziranog izdanja ove knjige autora Antona Pelinke i Sieglinde Rosenberg koje je izdano 2007. na njemačkome jeziku, kao i prvo (2000.) i drugo izdanje (2002.). Knjiga je poradi svoje iznimne politološke važnosti 2014. prevedena na standardni bosanski jezik, a zbog sličnosti bosanskoga i hrvatskog jezika posve je razumljiva i hrvatskim čitateljima, pokazujući tako nepostojanje prepreka za nadogradnju i obrazovanje. Koncipirana je prvenstveno kao udžbenik za studente političkih znanosti, ali, naravno, i za obrazovanje ostalih interesenata te šire zainteresirane javnosti. Cilj knjige jest čitateljima prikazati sve relevantne i bitne dijelove, procese i specifičnosti austrijskoga političkog sustava te austrijske politike u cijelosti.

Anton Pelinka austrijski je politolog i profesor političkih znanosti na *Central European University* u Budimpešti. Prije ovoga angažmana predavao je političke znanosti na Sveučilištu u Innsbrucku, jednome od najvećih austrijskih sveučilišta. Izdao je nekoliko djela koja se tiču austrijskoga političkog sistema i njegovih spe-